

Jonás

Rí nigí'nuu Jonás

Me'phaḡ Mañúwíín

Rí nigí'nuu Jonás

Me'phaa Mañúwíin

(Me'phaa de Malinaltepec • tcf)

Edición de prueba

Xkrído "tiwitsu"

Ene. 2009

Las ilustraciones son propiedad de Alice Paschal,
y se usan con el permiso correspondiente.

Jonás

1

Najiaguui Jonás inuu Ana'ló' Mikhuíí

¹Mbá mbili Ana'ló' Mikhuíí ni'thúun Jonás adée xabō nikhij Amitái: ²“Ayu re ná xuajen Nínibē rí maphú mbaa, jamí arathúún xabō rí manē gámbaa xuajen. Numuu rí a'khán rí nunij nijrá'áan asndo ná inu' geē”.

³Xó-má' Jonás ja rá, ni'nij rí magáyuū inuu Ana'ló' Mikhuíí, ikhaa jngó n̄tuxuū rí ma'geē ná Társis. Nigataa ná Jópe jamí ikhín nixkamaa mbá ixē rguwa rí naka ná Társis. Ne'ne numuū nē jamí nijngúun awúun-ne, rí ma'geē gajmij xabō tsí nagóó ikhín. Xkua'nii igáyuū tsínguā' inuu Ana'ló'.

⁴Xó-má' Anǎ'ló' ne'ne rí maxnúu mbá gíñá rí maphú gakhe ná inuu iya apha. A'khuen nigí'duun nixnúu menda'kho ru'wa gíñá, ikhaa jngó ixē rguwa asndo na'ne rí mǎxpámigu jayu. ⁵Xó-má' xǎbǒ tsí nagóó juñuú rguwa maphú nimíñúú, ikhaa jngó mbámbáa ixrégoo mbi'yuu tsí na'ne mbǎǎ. Xú'khuen-má'

n̄istuá'ēen iyáá xúgíí ja'ne rí jago rguwa jngó
ma'ne wiphi wáa ne. Xó-má' Jonás ja rá,
wapha-má' n̄igataa gíguii ná awúun rguwa.

⁶A'khuen rí mbo na'thán-ñájuun rguwa n̄igataa
ná kriḡaa Jonás jamí ni'thúun:

—Díi ithane rí kriḡaán nano guíñaa' ján ró'.
Araxon re, arathán-jáñíí Anaá' tsí nathane
mbaa. Gá'ne xí mañáwíin akuijn ja'yaló' rí
maḡámbaánló'.

⁷A'khuen ithan-mijná mbo nagóó juñuú ixē rguwa:

—Gu'yááló' tsáa phú jayá mbi'i tsingíná ríge', ikhaa jngó xá'nii i'kha ga'kho ríge' inaló'.

A'khuen nikujmaa rí Jonás jayá mbi'i rú'khuen. ⁸Ikhaa jngó nitháan:

—Arathánxo' re, náá numuu jngó xá'nii i'kha ga'kho ríge' inaló'. Díi ñajuiin ithane jngó, jamí náá idxa' ró'. Náá xuajjaan' jamí tsín ñajúún xabíaa' ró'.

⁹A'khuen niri'ñúu:

—Ikhúún ñajun' xabo ebréo, jamí nane mbaa Ana'ló' tsí xtáa Mikhuíí, tsí ne'ne kumaa iya apha jamí jubá'.

¹⁰Numuu rí jmín̄aa'-má' Jonás ni'thúun rí nagáyuu inuu Ana'ló' Mikhuíí, ikhaa jngó ìth̄an nimíñúú xóó x̄ab̄o tsú'khuēn jamí nitháan:

—Maphú ramáján rí nithane ján.

¹¹Xó-má' iya apha rígu imanguu' ìtháan xóó, ikhaa jngó n̄raxíj:

—Dí-lá gónexo' gajmaá nindxaa' jngó m̄aba' wíyúu iya apha rá.

¹²A'khuēn ni'thúun:

—Gurtuwúunla' jamí guxp̄atú'úunla' ná awúun iya apha, jngó m̄aba' wíyúu ne. Ndayo-má' rí gajmaá numuu a'khún' ikhúun na'kha ru'wa gíñá ríge' inala'.

¹³A'khuēn rí x̄ab̄o tsú'khuēn nene skiyíí-mijn̄a rí magóó juyaa' rguwa ná rawuun iya. Ìndoó numuu rí tsí'guun, numuu rí iya apha ìth̄an ìka ramanguu' xóó. ¹⁴Ikhaa jngó nigí'dij n̄indx̄a'wee: “Táta Mikhuíí, nuṭhan-jáñaa'xo' rí m̄axáthane rí m̄ajañáxo' gajmaá numuu rí m̄uxíyaa'xo' x̄ab̄o tsíge'. Ni-má' m̄axátrígu a'khánxo' xí rí ndaa' a'khúun. Numuu rí ikháan, Táta, nathane rí m̄arigá xúgíí ríge' xó-má' e'ne a'kiaan' ikháan”.

¹⁵A'khuen nirtuwijn Jonás, nixpatua'aan ná awúun iya apha. Xó-má' iya apha, núkho-má' nibá-wíyúu rí namanguu'. ¹⁶Rí xú'khuen ndiyáá xabọ tsú'khuen, maphú nimakúún jamí nene mbaa Táta Mikhuí. Nixnaxii mbá tsigijña', xú'khuen-má' nixuda'-mijneę awan rí mone mbaa Ana'ló' Mikhuí.

¹⁷Xó-má' Ana'ló' Mikhuí, nú gí'daa namañuu mbáa igi' tsí maphú mbaa rí mağan jnguín Jonás. Xó-má' Jonás, nixtáa awúun igi' atsú mbili jamí atsú mbro'on.

2

Jonás i'thán-jáñuu Ana'ló'

¹A'khuęn rí asndo ná awúun igi' Jonás
ni'thán-jáñuu Ana'ló' tsí xtáa Mikhuíí. ²Xá'nii
ni'théęn:

“Awúun rí xtáa ga'kho nịthạn-jáñaa', Tátạ,
xó-má' ikháán nitadxawun'.

Awúun rí kụ'wúún-má' ná iñá wajíín,

nịthạn-jáñaa',

xó-má' ikháán nitambáyú'.

³Nithada-mu'úún ná phú mejno' awúun iya
ạphạ.

Indoó iya itua'án ná kụ'wúún.

Xúgíí skịyụụ' iya rí narmbúxẹ-minạ'

igánújngoo tsụdu'.

⁴Asndo n̄indx̄a'w̄a-m̄ín̄a' rí n̄íyaa'-m̄á'
xtayo' rá.

Maske-m̄á' xú'khūen, m̄atangūún-m̄á'
tsiakhe mb̄ayōo gu'wá-dxákiaan'.

⁵N̄irm̄ú'úún mbá jayu ná iyáá,
jamí mbá ni'du-mu'úún rí mejno'.
Indoó mbá'wá imbró'oo idxu'.

⁶Ningútígúún asndo xtuun nakhúu júba.
Asndo jámuu m̄arugua-mu'úún ne iyoo.
Xó-m̄á' ikháán rá, Tát̄e', Anu' Mikhuíí,
nithane jríñuú rí tájáñu'.

⁷"Ído ndayuu rí n̄ak̄a-m̄á' xu',
n̄irm̄á'áan̄ akuin' j̄ayaa', Táta.
N̄iḡanú a'wó' asndo ná ña'waan' ná gu'wá-
dxákiaan'.

⁸"Xó-m̄á' x̄ab̄o tsí nanimbuún juñúú mbo
nd̄aa numúú jayu rá,
n̄inimbúun juyaa' ikháán.

⁹Indoó ikhúún rá, m̄asian ajmúú rí m̄ane
mb̄aán,
xú'khūen-m̄á' m̄axn̄axáa' tsigijñ̄a',
jamí m̄ane mb̄anuu rí n̄ixu'dá-min̄a' inaa'.
Indoó ikháán, Anu' Mikhuíí, nandoo
n̄atsej̄awíin x̄ab̄o".

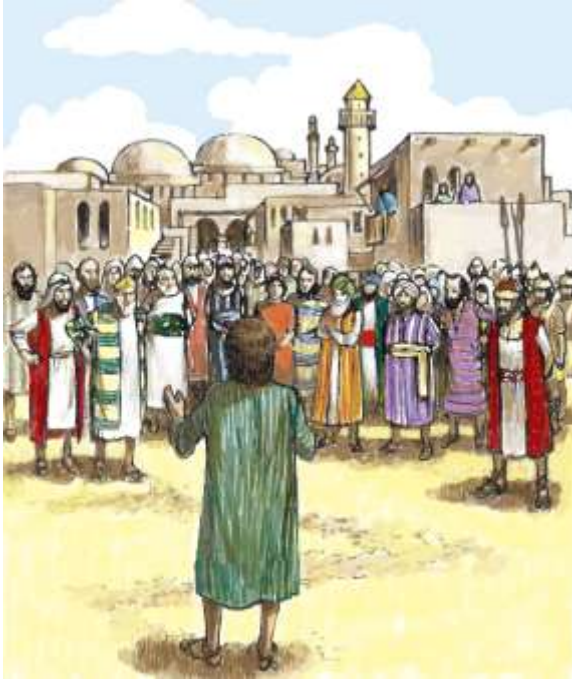
¹⁰A'khuḗn rí Ana'ló' Mikhuíí ni'thán-ñájuun
igí!, xó-má' igí! nìkə gáxi-riyaa' Jonás ná
rawuun iya.

3

Xəbə Nínibə natangaa akujín inuu Ana'ló'

¹A'khuḗn na'khaa rí riajma nothon ajngá
rawuun Ana'ló' Mikhuíí inuu Jonás, xá'nii
wal'tháan: ²“Ayu re ná xuajen Nínibə rí maphú
mbaa, jamí arathán-ra'a apha ikhín ajngáa rí
māthaañ!”.

³A'khuen rí Jonás nìkà Nínìbẹ, xó-má' wa'thán-ñájúfìn e'ne Anà'ló'. Nínìbẹ ñajuun mbá xuajen rí maphú mbaa menda'kho, gí'doo atsú mbili rí ma'ga xabọ awúun nẹ. ⁴Jonás nìkà rạtọ'ọọ awúun xuajen mbá mbili jayu. Nìkà ra'thán-ra'ee gakhe xá'nii: "Anà'ló' Mikhuíí ma'ne gámbaa xuajen ríge', ídọ gárámuu ajma skíńú mbili". ⁵A'khuen rí xúgíin xabọ Nínìbẹ ninimbúún juyáá Anà'ló', jamí ni'gí-mijnee rí mbuya mi'khíj rí ma'xúphij guma. Asndo xabọ tsí júwá mújúún jamí asndo tsí ngíníi nijúwúún xtíin rí xíni, rí na'tsu-ra'a, rí nysngajmee rí natangaa akúfìn.

⁶Ídọ ni'dxuun ajngáa rú'khuen mangaa thúngaa mbaa driguún xabo Nínibe, a'khuen niniñuú ná 'gíi' ra'thán-ñájuiin. Niríyaa' xtíin-tsaan' rí júwuun, nijúwuun xtíin rí xíni rí na'tsu-
 ra'a jamí nigí'ii mbayíí. ⁷Xú'khuen-má' nixná-ñájuiin rí jámbaa xabo Nínibe mǎdxawuun ajngáa rí na'théen apha gajmíi xabii: “Nimbáa xabo, ni-má' xukú tsí ñajúún xede jamí mogo, mǎxúpe'tso ni-má' mǎxúwaañ iya. ⁸A'khuen gakon jámbaa xabo jamí xukú gájúwúún xtíin xíni. Xú'khuen-má' guṭhan jáńíí Anǎ'ló' mbá xúgíí tsiakhe. Gaṭangaa akuuin mbámbáa inuu rí xkawe' e'ne jamí ná ramáján jámbaa ika.
⁹Gá'ne xí Anǎ'ló' mandxa'wá-minaa' jamí maxrígúy akuuin rí naji'náa, a'khuen rí mǎxá'ne gámbáañ'ló' xú'khuen rá”.

¹⁰Ído ndi'yoo Ana'ló' rí x̣əḅə Nín̄ib̄ə n̄in̄iñáá rí non̄ə rí ɾamáján, ǎ'khuɛn nindxa'wá-minaa' rí wíj̄ə-má' mə'ńúu x̣əḅə, jamí tá'ne gámb̄īn.

4

Jonás na'ne xkujnduu Ana'ló'

¹Xó-má' Jonás maphú tán̄iguu' rí támb̄aa xuajen Nín̄ib̄ə, ikhaa jngó phú niji'náa.

²ǎ'khuɛn nilthúun Ana'ló' Mikhuíí xá'nii:

—Táta, Anu' Mikhuíí, á ɾá'kháa rú'khuɛn ìth̄an-mína' nákhí ído xtáá ná xuajiun' rá dx̄ə'. Ikhaa jngó nach̄a-má' n̄en̄ə rí məḡayú' inaa' ná Társ̄is rá. Numuu rí ndayuu mújún' rí maphú

waba xoxtaq' jamí mbaq̄ aq̄iaq̄an' ján, Táta. Mañuu iji'náá jamí rə'khá-tháán nañáwín aq̄iaq̄an' xtáñúú xəb̄o, xú'khuen-má' wapha itatsa'wá-minaq̄' rí məxáthəñúú rí rəməján. ³Ikhaa jngó xúge' rá, Táta, nathən-jáñaa' rí mətríguu mbì'yu'. Numuu rí iwəá máján majañú' xóo rí məxtáálo'.

⁴A'khuen rí Anə'ló' Mikhuíí ni'thúun Jonás: —Á máján-lá ithanə rí naji'náá guéño ján rá.

⁵A'khuen nigájnaq̄ Jonás ná xuajen, niq̄eə gágí'ij̄i ná rawuun nə, ná nə'kha aq̄ha'. Ikhín ni'nij̄i mbá gu'wá iná, niq̄i'ij̄i ná xkamixuu nə jngó mbə'yoq̄ dí gágí'nuu xuajen.

⁶Xó-má' Anǎ'ló' Mikhuíí ne'ne rí mba'ya mbá ixę ndúxkuun rí ma'ne xkamixoo ná 'gí Jonás, jngó ma'nii wáa ǎkuiin rí najmúy. Xó-má' Jonás maphú nidxuun męnda'kho rí ndi'ya ixę ndúxkuun. ⁷Jamí ídọ naka ratse rí imba

mbili rá, Anǎ'ló' ne'ne rí mbáa ñuy mikhō
ajmuy ixē ndúxkuun, ǎ'khuen nijndoo ne. ⁸Rí
nixpátriyaǎ'-má' ǎkha' rá, Anǎ'ló' ne'ne rí
maxnúu gakhē wáa mbá gíñá mixoo. Xó-má'
ǎkha' natsikhá-rámuu idxuy Jonás, jamí mbá
nakhá-mínduy, nandoo-má' mǎjañúy. ǎ'khuen
i'théen:

—Iwǎá máján mǎjañú' xóo rí mǎxtáá.

⁹A'khuę Aną'ló' ni'thúun Jonás:

—Á phú naji'náá rí nijndoo ixę ndúxkuun rá dxę'.

Xó-má' ikhaą niri'ñaa:

—Naji'núú męnda'kho, asndo nandoo gákhá-siğn'.

¹⁰A'khuḗn Ana'ló' Mikhuíí ni'thán:

—Niñáwíin guéño a'kiaḗn' e'ne ixḗ ndúxkuun maske-má' táthadu ne, ni-má' táthane rí mba'ya. Mbá mbro'on nijrá'án, jamí rí imba mbro'on nijndoo ne. ¹¹Iwáá-lá ikhúún rá, á ra'khá maphú mañáwíin akuin' jañyuú xabo Nínibe, ithiyáá jan rá. Numuu rí maphú mbaḗ xuajen rú'khuḗn, ná rí nanújngoo majuun skíñíi míl (120,000) tsí tsímañúú gúra'wíí rí máján jamí rí ramáján, xú'khuḗn-má' júwá' mba'iin xukú mangaa rá.

